

videtur processisse Gedeon, nam ipse non diffidebat complendum esse, quod dictum fuerat; sed quia familiariter poterat Deo loqui, rogabat saepe super eadem re. Sic rex Ezechias petivit signum de sanitate sua futura, quam tamen certa praedictione intellexerat ex propheta Isaia, uti patet ex IV Reg. XX, neque ob id reprehensus legitur.

R. quod familiaritas loquendi sit, quando quis plura loquitur, quam alioquin locutus esset, idque majori cum fiducia, non formidando durum responsum: non tamen facit petere omnino superflua, ut fecit Gedeon. Ezechias autem non petivit duo aut tria signa, sed unum tantum. Item non petivit ut sciret an Deus promissionem suam esset impleturus, sed ut sciret an Dominus revera per Isaiam prophetam illi sanitatem promississet, praesertim cum paulo ante ab eodem propheta audivisset: *Haec dicit Dominus... morieris tu et non vives.*

Obj. VI. cum Dionys. Carthus. Credebat quidem Gedeon Deo promittenti victoriam, sed metuebat ne promissio haec esset conditionata (si nempe Israelitae Deo toto corde servirent), non absoluta. Quare petit hoc signum, ut Deus declaret conditionem hanc esse absolutam; quia saepe promissiones divinae intelliguntur conditionatae, quamvis conditio non exprimat.

R. Praeterquam quod gratis fingi videatur, Gedeonem metuisse ne promissio esset conditionata; neg. assumpt., quia si hoc solum metuisset, unum duntaxat signum postulasset. Si vero quis dicat, quod ista duo signa duabus noctibus declaranda petita sint, quia inter utramque poterat mutari sententia Dei, si nempe interim Israelitae aliquid commisissent, propter quod mererentur non adjuvari: debuit consequenter admittere, quod etiam qualibet hora essent nova miracula postulanda, quia singulis horis poterat populus a Deo deficere.

QUESTIO III. — QUID INTELLIGATUR PER EPHOD, QUOD EX SPOLIIS MADIANTARUM FECIT GEDEON.

Postquam Gedeon cum solis 300 hominibus numerosissimum Madianitarum exercitum profligasset, et indignationem Ephraimitarum fregisset, nec non justa vindicta contrivisset primores urbium Socoth et Phantuel, ab Israelitis petivit in aures aureas, ex spoliis Madianitarum et Ismaelitarum acquisitas, ut dicitur cap. VIII, 24, *Et fuit, ut ibidem additur, §. 26, pondus postulatatum inaurium, mille septingenti sicli, absque ornamentis et monilibus, et veste purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, et praeter torques aureas camelorum.* Cum juxta interpretes communiter siclus ponderaretur semi-uncia nostrate, sequitur quod Gedeon acceperit circiter 70 libras auri.

§. 27: *Fecitque ex eo Gedeon ephod.* Non est verisimile, totum hoc aurum expensum fuisse in solum ephod: Quis enim pontifex aut quis homo ferret vestem ponderantem 70 libris? Itaque pars hujus auri in alia ornamenta fuit expensa.

R. et dico 1: Procopius citatus apud A Lapide, et alii apud Abulensem Q. 23, arbitrantur ephod hoc

fuisse idolum quoddam pulchrum et aureum, quod Gedeon posuit in urbe sua Ephra.

Sed haec opinio merito rejicitur: Quomodo enim verisimile est, quod Gedeon, qui fuit maximus persecutor idololatriae, suffodiens aram Baal, et destruens nemus ejus, quique erexerat altare jussu Dei (supra cap. VI), ad publicam idololatriam declinaret? Quis credat virum sanctum, imo Deo familiarem et dilectum, post tantam victoriam a Deo acceptam voluisse esse auctorem idololatriae? Praeterea §. 32 dicitur quievisse in senectute bona, quod juxta phrasim Scripturae est summa laudis species, et non nisi ad viros sanctos extendi solet.

Obj. I. Versu 27 dicitur: *Fornicatus est omnis Israel in eo;* ergo per ephod intelligitur idolum; nam in Scriptura fornicatio, ubi agitur de religione, significat idololatriam.

R. neg. conseq. Quia sensus est: *In eo, ephod scilicet, peccavit Israel,* abutendo sacra illa veste ad idololatriam, quam tamen fecerat Gedeon ad cultum divinum.

Obj. II. Ex textu hebraico colligitur, fuisse aliquid ex auro solidum, vel istiusmodi certe, quod per se stare posset, sicut solent idolorum statuae. Unde ubi textus noster habet *posuit*, in hebraeo habetur *jatseb*; id est *statuit*, ut vertit Arias Montanus. Hinc etiam S. P. Aug. Q. 41 in Jud. dicit: *An ideo dictum est, « Statuit illud in civitate sua Ephra, » ut hinc intelligeretur auream fuisse statuem? Non enim dictum est (in graeco) « posuit, » sed « statuit, » quoniam ita erat solidum et validum ut statui posset, hoc est positum stare.*

Praeterea ad hoc fabricandum Gedeon petivit in aures aureas, et ex hoc auro fecit ephod. Atqui superhumerali, seu vestis pontificia non fiebat tam ex auro, quam ex aliis: *Nam ex auro et hyacintho, et purpura et cocino et bysso ut fieret, divinitus imperatum est* (Exod., XXVIII), ut notat S. P. Aug. Q. cit. ergo, etc.

R. quod non videatur specialis vis faciendi in verbo *statuit*, hoc enim idem significat quod *collocavit*, vel ut vertit S. Hieron. *posuit*, sicut etiam transtulit Pagninus. Porro S. P. Aug. tantum disputative procedit, inquirendo scilicet quid per ephod intelligatur, et in fine quaestionis tantum mentem suam declarat. Ad id autem, quod dictum est, Gedeonem petivisse in aures aureas, respondeo eum petivisse aurum pro ephod, et non pro idolo, quia voluit facere ephod et rationale (inquit Abulensis), in quibus multum auri est, praesertim in rationali et circa duodecim gemmas, quae omnes auro includebantur: voluit enim facere ephod pretiosissimum, et ob hoc petivit multum auri.

Dico 2. Arias Montanus opinatur, hoc ephod a Gedeone factum utpote aureum, distinctum fuisse a superhumerali pontificis, et confectum hoc sine tantum, ut esset victoriae tam stupendae insigne monumentum. Unde Cajetanus arbitratur, ephod hoc fuisse loriceam ex auro ductilem, ut esset signum militiae, pugnae, et victoriae.

Dico 3. Longe tamen referenda est sententia S.

P. Aug., qui Q. supra cit. censet Gedeonem fecisse ephod pontificale cæterasque pontificis vestes, omnemque suppellectilem ad sacrificandum congruam: haec enim sub *ephod*, quasi veste primaria, intelliguntur. Verba ejus sunt: *Per ephod vel ephod, ea locutione quæ significat a parte totum, omnia possunt intelligi, quæ constituit Gedeon in sua civitate, veluti ad colendum Deum similia tabernaculo Dei... ornamenta vel instrumenta sacrarii, quæ omnia per ephod significata sunt propter excellentiam, ut dixi, vestis sacerdotalis.* Sic infra, cap. XVII, 5, et cap. XVIII, 14, sub *ephod* intelliguntur cætera. Unde Osee III, 4, LXX vertunt *ephod sacerdotium*, omneque instrumentum sacerdotale. Quod vero S. P. loco cit. agat de ornamento pontificali, patet, quia ibidem sic concludit: *Non autem omnes sacerdotes tali utebantur superhumerali, quod esset ex auro, hyacintho, et purpura, et cocino et bysso, sed solus summus sacerdos.*

Gedeonem fecisse ephod pontificale, sustinent etiam Theod. Q. 23, Serarius Q. 15, Tirinus, Estius et alii.

P. quas rationes habuerit Gedeon conficiendi hanc vestem pontificalem.

R. varias allegari ab interpretibus, quas seq. Q. in objectionibus proferemus. Interim non minima videtur fuisse, ut esset in monumentum victoriae, per Dei oraculum et opem cœlitus acceptæ: hanc enim consecutus erat per sacrificium in altari, a se jussu Dei erecto, supra cap. VI, 26 et 27. In memoriam itaque sacerdotii sibi extra ordinem concessi, videtur hanc vestem voluisse facere, et ad majorem honorem familiae suae quem in ea perpetuo extare voluit.

Notari etiam meretur, quod superhumerali istud fecerit postquam recusasset regnum sibi ab Israelitis oblatum, illudque in Deum resignasset, ut quodammodo profiteretur se esse verum Dei ministrum, ejusque jussa æque ac curam populi se in humeros suos excipere, ut ea illorumque infirmitates humeris suis portaret, ac mediator et sequester esset Deum inter et populum.

QUESTIO IV. — AN GEDEON FACIENDO EPHOD PECCAVERIT.

Quod non peccaverit Gedeon faciendo hoc ephod, conatur A Lapidus probare tribus argumentis. 1. Quia dicitur hic quievisse in senectute bona. 2. Quia ad Heb., XI, ponitur in catalogo sanctorum Veteris Testamenti. 3. Quia vivente Gedeone, ejus ductu Israel servivit Deo, post vero ejus vitam deflexit ad Baalim, ut dicitur cap. VIII, 35.

Attamen quod haec nihil convincant, patet: nam ad 1 et 2 colligi potest solutio ex dictis supra Q. II: ex tertio vero inferri non potest, quod non dederit posteris occasionem idololatriæ.

Addit idem auctor: Favet etiam Aug. Q. 42, dum ait: *Deus illud factum Gedeonis patienter tulit, ut pax duraret: quia licet factum erat quod prohibuerat, non tamen longe recessum erat ab illo, qui tale aliquid in tabernaculo, in sui honorem fieri jusserat.* Sed nec hic textus ipsi favet: siquidem si factum erat quod Deus

prohibuerat, si recessum erat, quamvis non longe; ergo equidem ex mente Aug. peccatum fecerat. Hinc

R. et dico: Recte asseritur, quod Gedeon faciendo ephod, non fuerit immunis a peccato.

Prob. I. Quia §. 27 dicitur: *Factum est Gedeoni et domui ejus in ruinam*, hebraice *in laqueum*. LXX vertunt: *In scandalum*, et sic etiam legit S. P. Aug. Q. 42. Pagninus transtulit: *In offendiculum*. Atqui per verba illa: *In ruinam, in scandalum*, etc. Scriptura hic significat, domum seu familiam Gedeonis peccasse; ergo pariter insinuat, ipsum Gedeonem peccasse.

Prob. II. Quia licet intentio Gedeonis minime vergeret ad impietatem, tamen prævideret potuit et debuit, quod Israelitae inde acciperent occasionem committendi idololatriam; cum experimento didicisset, quam essent huic vitio addicti, et quam crebro in illud essent relapsi, ut praesens Scripturae liber affirmat testatur.

Prob. II. Auctoritate S. P. Aug. Q. 41 dicentis: *Hoc ergo illicitum cum fecisset Gedeon, fornicatus est post illud omnis Israel.* Item Q. 49, ubi S. doctor arbitrio lectoris relinquens, an peccaverit Gedeon petendo signum in vellere, ita scribit: *Dicat ut videtur, dummodo illud, quod de facto ephod Scriptura ipsa culpavit, quodlibet significet, non audeat excusare a peccato.* Accedit Theod. Q. 16 in Jud. dicens: *Contra legem erat quod factum est, nam solis sacerdotibus (utique summis) ephod (nempe pontificali) uti licebat; per illos enim revelabatur quid facto opus esset: Gedeonis tamen intentio minime vergebat ad impietatem, sed cum esset princeps, duæ exercitus, voluit cognoscere per ephod, quid agere deberet.* Estius pariter censet eum peccasse ex imprudenti et immoderato zelo pietatis; quia non attendit, quam gravi de causa Dominus præcepisset Levit. XVII, in uno tantum loco, a se designando, offerenda esse sacrificia. Imo et ipse A Lapidus postquam asseruisset, quod Gedeon a culpa saltem mortali excusandus sit, addit tamen, quod venialis imprudentia et inadvertentia in eo admitti possit.

Obj. I. In eo quod dicitur §. 27: *Factum est Gedeoni, et domui ejus in ruinam*, particula et accipienda est expositive pro *id est*, ita ut sensus sit: *Factum est Gedeoni, id est domui seu posteritati ejus, in ruinam, et scandalum.* Siquidem posteri ejus tam nobile monumentum adorarunt quasi idolum; ut postea contigit æneo serpenti Moysis (IV Reg. XVIII, 4), vel certe transtulerunt illud ad Baal, ut sic ab idolo oracula acciperent.

R. Neg. assumpt. Quia non potest clarus Scripturae textus sine necessitate ad locutiones improprias contorqueri.

Inst. Factum est domui Gedeonis in ruinam, et per consequens ipsi Gedeoni, in quantum pater quodammodo manet in filiis, secundum illud Ecclesiast. XXX, 4: *Mortuus est pater ejus, et quasi non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se.* Et per consequens

pater punitur in filiis, in quantum manet aliquantulum in eis; et sic ruina filiorum Gedeonis per poenam red- undat in ipsum, non tamen quantum ad culpam.

R. Scripturam satis insinuare, non tantum id Ge- deoni factum in ruinam in suis posteris, sed etiam in ipso, dum et ipsum et domum ejus specialiter ex- primit.

Obj. II. Licebat Gedeoni in ephode sacrificare: cum enim ipse jussu Dei immolasset taurum, ut di- citur cap. VI, 26, prudenter existimavit, quod Deus cum ipso dispensasset, ut, quamvis non esset sacer- dos leviticæ stirpis, tamen præter ordinem a Deo auctoratus, in ephode sacrificaret, et consequenter illud sibi conficeret: idcirco enim videtur Deus illi mandasse, ut hoc altare erigeret; altare enim essen- tialiter respicit sacrificium. Ita A Lapide.

R. quod, quamvis a Deo esset jussus sacrificare dum officium judicis et liberationem populi auspica- batur, inde non sequatur, quod deinceps pro libitu ei semper sacrificare licuerit.

Præterea oblatio sacrificii a confectione et gesta- tione ephod minime dependebat: nam et Manue pa- ter Samsonis, infra cap. XIII, jubente angelo sacri- ficium obtulit, nec tamen ephod confecisse legitur: Imo et ipse Gedeon cap. VI sine ephode immolavit.

Inst. Saltem licebat Gedeoni hoc ephod conficere, non ut eo uteretur, sed ut pontifex, qui non longe ab urbe Ephra habitabat, scilicet in Silo ubi erat ta- bernaculum, ab ipso in Ephram evocatus, hoc ephode indutus, pro ipso consuleret oraculum: cum enim esset judex populi, in rebus dubiis et perplexis indi- gebat responso et oraculo divino.

Deinde sperare poterat, fore ut area et tabernacu- lum in suam urbem aliquando transferrentur, sicuti antea fuerat translatum tabernaculum de Galgalis in Silo tempore Josue, et in eum finem ornamenta pon- tificalia destinare poterat. Ita Serarius.

Resp. ad 1 quod fuerit æque facile et opportunum, transferre vestem pontificiam, ac ipsum evocare pon- tificem. Ad 2 dico, spem istam fuisse remotam, et debuisset cedere periculo idololatriæ, quod prævidere poterat et debebat.

Obj. III. S. P. Aug. Q. 41 peccatum Gedeonis in eo constituit, quod præter tabernaculum Dei, ubi erant ista quæ sibi fieri jusserat Deus Israel, extra simile aliquid fieri fas non erat. Atqui non prohibuerat alibi fieri tale ephod; ergo, etc.

R. Neg. min. Sufficiens enim et implicite Deus prohibuerat illa ornamenta sacerdotalia alibi fieri, dum extra locum tabernaculi, idololatriæ vitandæ causa, sacrificia offerri prohibuit.

Petes 1. an Gedeon faciendo ephod peccaverit mortaliter.

R. verisimilius negative. Nam si peccasset morta- liter, non potuisset sufficientem agere poenitentiam de isto peccato, nisi destruendo ephod, et sic aufe- rendo occasionem idololatriæ. Atqui tamen hoc non fecit; et interim eo non obstante est beatus; ergo si- gnificat quod non peccaverit mortaliter.

Dices: 1. Potuit poenitentiam egisse circa finem

vitæ, quando occasione sui ephodis vidit populum ad idololatriam deflectere, quamvis interim propter inoli- tam ac roboratam populi malitiam ephod destruere non valuerit.

R. id non videri posse dici, quia non tempore vitæ Gedeonis, sed tantum post mortem ejus, populus re- lapsus est in idololatriam, ut patet ex y. 33 et 34.

Dices 2: S. P. Aug. Q. 42 videtur grave delictum in Gedeone agnoscere; sic enim scribit: *Non præter- eunda oritur questio, quomodo quieverit terra qua- draginta annos in diebus Gedeon, cum post victoriam, qua liberavit, Hebræos, ex auro spoliiorum fecerit ab- ominationem, et post illam fornicatus sit omnis Israel, et fuerit illi et domui ejus in scandalum. Quomodo ergo post tantum nefas, quod et Gedeon et populus ad- misit, requieverit terra?* etc.

R. Neg. assumpt. Quia verba objecta non sunt re- solventis aut positive asserentis, sed inquirentis seu questionem sibi proponentis, quomodo nempe possit esse verum, terram quieverit 40 annis in diebus Ge- deonis, si nempe tunc tam gravia mala commissa sint. Ad hanc autem questionem respondet primo, peccatum illud tantum factum esse in fine dierum Gedeon, quando secuta sunt etiam mala, quæ deinceps Scriptura contexit, posteaquam commemoravit quot annis in diebus Gedeon terra conquieverit... *Et factum est cum esset mortuus Gedeon, et aversi sunt filii Israel et fornicati sunt post Baalim...* major itaque transgressio et fornicatio commissa est a populo post mortem Gedeon, quam illo vivo propter ephod: Quoniam et illud, etsi illicitum factum erat, tamen de sa- cramentis tabernaculi erat: ista vero post idola forni- catio non habet vel falsam paternæ religionis defen- sionem. Unde [et est secunda ejus responsio] etiam illud ephod, si non in fine temporis Gedeon, sed ante factum est, ita Deus patienter tulit, ut pax in terra per- severaret. Quia licet factum erat quod prohibuerat, non tamen longe recessum erat ab illo, qui tale aliquid in tabernaculo suo, atque in sui honorem fieri jusserat. Nunc vero graviora commissa et apertissimam post idola fornicationem populi esse noluit impuniam.

Ex quibus verbis patet, 1. quod idololatria populi, seu tantum nefas, non tempore vitæ Gedeonis, sed post ejus mortem incæperit. Patet 2. quod, licet Ge- deon peccaverit faciendo illud ephod, tamen non longe recesserit ab eo quod Deus fieri jusserat; adeo- que videtur juxta S. P. Aug. posse excusari a pec- cato mortali. Unde et Q. 49, ubi rursus eandem questionem tractat S. D. hoc unum urget, ne quis audeat Gedeonem in hoc facto excusare a peccato, sed nullo modo insinuat, eum peccasse mortaliter.

P. 2. An in numero 70 filiorum Gedeonis nume- randus sit Abimelech.

Flavius Josephus lib. V Antiq., cap. 9, ita de Ge- deone scribit: *Habuit autem filios, legitimos quidem septuaginta, non ex uno matrimonio susceptos: nothum vero unum ex concubina Druma, cui nomen Abime- lechus.* Attamen Bihera in cap. V Amos, num. 64, Serarius in capite VIII Jud. Q. 17, et Menochius cen-

sent, numero 70 filiorum Gedeonis includendum esse Abimelechum, et hoc verisimilius apparet.

1. Quia videtur Scriptura hoc lib. cap. VIII, 30, uni- versum numerum filiorum Gedeonis tradere, postea vero unum, de quo plura deinceps cap. IX dicenda occurrunt, ex isto numero excerpere, ejusque matrem et nomen breviter indicare.

2. Quia non videtur subsistere quod ait Josephus, fuisse 70 filios legitimos, et hunc solum nothum seu spurium. Si enim spectetur matrimonium, erat ex legitimo thoro; nam concubinæ erant veræ uxores, quamvis non haberentur ut tales, sed tantum tan- quam ancillæ. Denique si extra numerum 70 filiorum ponatur Abimelech, licebit dicere, Gedeonem non tantum 70, sed 72 filios habuisse.

Patet hoc: quia de Abimelech dicitur cap. IX, 5: *Occidit fratres suos filios Jerobaal septuaginta viros, super lapidem unum; adeoque fuisse septuagesimus primus, et postea subditur: Remansitque Joatham filius Jerobaal minimus, et absconditus est; ac proinde fuisset hic septuagesimus secundus.*

CAPUT IX.

Abimelech filius Gedeonis interfecit fratribus suis, im- perium sibi vindicat tyrannice per Sichimitas. Joa- tham frater ejus, qui solus evaserat, intentat per apo- logum rhamnii exitium Sichimitis et Abimelecho, qui expugnando turrim, a muliere fragmine molæ oppri- mitur.

QUÆSTIO UNICA. — DE PRINCIPATU ABIMELECH.

Abimelech fraterna cæde infamis, a viris Sichem, et urbis Mello, distinctæ a voragine Mello, de qua II Reg. V, 9, rex constitutus fuit. Unde dicitur hic y. 22: *Regnavit itaque Abimelech super Israel tribus annis.* Non videtur tamen electus fuisse a toto populo israelitico, sed tantum a Sichimitis, contribulibus suis ex genere materno, iisque adherentibus viris Mello. Qua electione obtenta, putat Estius quod Abi- melech vi armata principatum ulterius extenderit ad universum Israel. Sed nec tribus Juda, nec cæ- teræ eum acceptasse leguntur. Hinc fere tantum in Sichem regnavit, ut patet ex y. 18 et seq. præser- tim 20, 21 et 23. Unde

Dicendum videtur, quod tyrannus potius quam judex fuerit. Nam 1. principatum convertit in priva- tum commodum, quo signo philosophus tyrannum a principe distinguit. 2. Quia principatum injuste arri- puit: nam ipsi nec electione totius populi, nec alio justo titulo competebat.

Cum enim vel a Deo suscitari, vel a populo sal- tem, divinitus excitato, eligi solerent judices Israel, et Abimelech neque a Deo suscitatus, neque a po- pulo, divinitus moto, sit electus: etiam non tam judex, quam tyrannus et invasor censeri debet. Unde et facta ipsius omnia tyrannum potius quam judicem seu salvatorem, clamant.

Præterea titulus judicis, prout quidem illa vox et

dignitas hic sumitur, a titulo regis differt. Abimelech autem y. 6, 18 et 22, speciatim et proprie barbarico modo rex vocatur; ergo non est inter judices nume- randus.

Improprie tamen et vulgariter in judicium catalogo recenseri consuevit, tum ut temporum supputatio tanto fiat facilis, et servetur exactius; tum quia ejus tyrannis in judicariam reipublicæ gubernationem inci- dit, et ipse ante et post se judices habuit; tum de- nique quia de facto reipublicam administravit, quamvis jure ad illius gubernationem non perve- nerit.

Joatham Gedeonis filius natu minimus, illis omni- bus auditis, y. 7: *Stetit in vertice montis Garizim, et apologum, seu parabolam introduxit de lignis, eum- que ad propositum applicans, dixit Sichimitis y. 16: Nunc igitur, si recte, et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, etc. y. 19: Hodie læta- mini in Abimelech, et ille lætetur in vobis. y. 20: Sin autem perverse (uti certo male et pessime feci- stis) egredietur ignis ex eo, et consumat habitatores Si- chem, et oppidum Mello; id est, ipse rex, quem male promovistis, vos perdat, et vos illum. Est hæc pro- prie imprecatio, qua Joatham impiis Sichimitis diras imprecatur poenas, puta justam Dei vindictam et exi- tium: illaque imprecatio fuit efficax; nam revera igne et flamma dissensionis perierunt. Hinc additur*

y. 20: *Egredietur ignis de viris Sichem, et de op- pido Mello, et devoret Abimelech.* Ita factum est, ut patet ex y. 53. Quamvis enim mulier, quæ fragmen molæ desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, et con- fregit cerebrum ejus, non fuerit ex Sichem, sed ex oppido Thebes; tamen Thebes erat in finibus Si- chem, ut testatur S. Hieron. in locis hebraicis. Hinc posset, quod Sichimitæ fuerint occasio, cur a muliere occisus sit Abimelech.

y. 25: *Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sichem.* S. P. Aug. Q. 45 in Jud. per spiritum hunc pessimum intelligit diabolium. Huic enim volenti turbare eorum pacem, et bellum concitare, Deus id permisit. Sic psal. LXXVII, 49, di- citur: *Misit Dominus in eos iram indignationis suæ, immissiones per angelos malos.*

Spiritum pessimum hic pariter diabolium interpre- tantur Cajetanus, Arias, Menochius Tirinus et alii. Nec permissive tantum, sed imperative seu positive eum Deus, quasi tortorem, immisisse dici potest, ad impios divexandum et castigandum, ut sui sceleris et parricidii recordarentur, et poenitentiam agerent. Turbare ergo pacem impiorum, probos unanimi vi opprimentium, ob finem assignatum, est virtus, non vitium: in diabolo autem est vitium, quia ipse malo fine id facit, scilicet ut odia, cædes, aliaque peccata suscitet. Hunc sensum admittit S. P. Aug. Q. citata.

CAPUT X.

Extincto Abimelech, Thola, dux Israel in numero ju- diceum recensetur: huic quoque defuncto succedit Jair. Israelitæ in idololatriam relapsi, castigantur a